

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakvéleményei

Idézés esetén forrás megjelölése

Ügyszám: SZJSZT 25/2006

A bíróság által feltett kérdések:

1. a szakértő válaszoljon arra vonatkozóan, hogy valóban megtörtént-e a felperes személyhez fűződő jogainak a sérelme,
2. ha igen, az 1, 2, 3, 4. pontban felsorolt esetekben milyen módon,
3. alpereseknek joguk volt-e ilyen módon idézni a könyvből,
4. amennyiben a szakértő a jogsértést megállapítja, úgy összecszerően megállapítható-e, az eddigi bizonyítékok alapján a felperest ért kár az Szjt. alapján arra vonatkozóan, hogy a felperest egészségkárosodás érte amiatt – ahogy azt állítja – a kereset kiegészítésében.

Az eljáró tanács megállapításai általánosságban:

Előjáróban az eljáró tanács rögzíteni kívánja, hogy a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (Szt.) 34. §. (1) bekezdése értelmében az idézés a 33. § (1) bekezdése szerinti szabad felhasználás körébe tartozik, s mint ilyen, díjtalan, ahhoz a szerző engedélye nem szükséges, amennyiben a mű részletét – az átvevő mű célja által indokolt terjedelemben és az eredetihez híven – a forrás, valamint az ott megjelölt szerző megnevezésével idézik. Az eljáró tanács álláspontja szerint az idézés lehetőségét a törvény az alkotótevékenység megkönnyítése céljából, a közművelődéshez fűződő érdekek érvényesülése miatt teszi szabad felhasználássá, sőt a könnyítés felfogható a szólásszabadság jogának gyakorlásaként is.

Idézni azonban csak az átvevő mű **célja által indokolt terjedelemben** szabad. Az igazi problémát az jelenti, hogy egy-egy szövegrész valóban valamely műből származó idézet-e, vagy a feltételezett felhasználó véletlenszerűen azonos megfogalmazásáról van szó csupán. Különösen igaz ez az azonos témáról, tartalomról és tényekről szóló írásművek esetében. Az eljáró tanács álláspontja szerint az idézetnek a felhasználói műalkotásban szerves egységet kell képeznie az egészszel, ugyanakkor mégis el kell különülnie attól, hiszen azt a célt szolgálja, hogy ráerősítsen az átvevő mű megfogalmazásaira.

Az idézett mű részlete a maga valójában – gondolati tartalmával és egyedi megfogalmazásával – játszik szerepet az átvevő műben, vagyis az idézett műrész és az átvevő mű között szoros gondolati kapcsolat állhat fenn.

A jelen esetben a felperesi és az alperesi kiadvány között a kapcsolat alapvetően annyi, hogy ugyanaz a tárgyuk, adott esetben ugyanazon földrajzi, kultúrtörténeti, műemléki-építészeti tényeket írják le.

Az egyes kérdésekre adandó válaszok:

I. Az eljáró tanács a bíróság által feltett kérdésekre saját logikai menetének megfelelően, nem az eredeti sorrendben kíván válaszolni. Ennek megfelelően a fő kérdés álláspontja szerint az, hogy jogosult volt-e az alperes a felperesi műből idézni (3. kérdés). Ahogyan azt a bevezetőben is rögzítettük, az Szjt. 34. § (1) bekezdése értelmében a forrás, valamint az ott megjelölt szerző megnevezésével bárki idézhet.

II. A bíróság által feltett 2. kérdésre adandó választ az eljáró tanács kettébontja.

- a) A felperes 2006. április 21-én kelt „II. sz. előkészítő iratában” található 1. és 3. pontokban hivatkozott, a „Tiszahát” c. cikkben és a „Varázslatos tájak: A Felső-Tisza vidék” c. kiadványokban található egyező szövegrészek ugyanazokat a tényeket, adatokat jelenítik meg, ugyanazon megfogalmazásban. A megfogalmazások mindkét esetben a tények közlésére irányulnak, általános, írásművekben szokásos szóhasználatot mutatnak s ilyenként nem tekinthetők az Szjt. 1. § (3) bekezdése szerinti, a szerző szellemi tevékenységéből fakadó egyéni, eredeti jellegű alkotásnak.
- b) A 2006. április 21-én kelt „II. sz. előkészítő irat” 2. és 4. pontjában található két olyan megfogalmazása a tényeknek, amely egyedinek tekinthető („kárpáti bércekről lerohanó Tisza itt, a Batár torkolatánál”, ill. „árnyas diófák alatt sokan kempingeznek”) és amely időrendben először a felperes kiadványában jelent meg. Mivel a Szakértői testület részére eljuttatott peranyaghoz a felperes eredeti kiadványát nem csatolták, az eljáró tanács nem tudta megállapítani, hogy abban ez a két rész-mondat milyen arányt képviselhet. Az azonban joggal feltételezhető, hogy ezek a szövegrészek a könyvnél feltehetően jóval kisebb terjedelmű „Tiszahát” c. cikkben sem képviselnek lényeges arányt.

III. A bíróság által feltett 1. kérdésre válaszolva, az eljáró tanács álláspontja szerint jogsérelem a felperest az előző II./b) pont esetében érte. Ez a két rész-mondat kétségtelenül a felperes egyéni, eredeti alkotásának azonosítható része, amellyel kapcsolatosan az alperes akkor járt volna el az Szjt. 12. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően, ha a cikk szövegében ezeket a részeket megkülönböztetve (pl. idézőjelben) közli, és valamely módon (pl. lábjegyzetben) megjelöli a szerzőt és a forrást.

IV. A bíróság által feltett 4. kérdés kapcsán az eljáró tanács kijelenti, hogy az Szjt. 101. § (1) bekezdése értelmében a Szakértő Testület a szerzői jogi jogvitás ügyekben felmerülő szakkérdésekben áll a bíróságok rendelkezésére, a felperes egészségromlása és a szerzői jogi jogsértés közötti okozati összefüggés feltárására a Testületnek nincs jogosultsága, így a nem vagyoni kár mértékére nincs módja megállapítást tenni.

Budapest, 2006. augusztus 9.

dr. Horváth Zoltán
a tanács elnöke

Marácziné dr. Mann Judit
a tanács előadó tagja

dr. Debreczenyi Ferenc
a tanács szavazó tagja